

ONA TILI VA ADABIYOTI FANIDAN TA`LIM-TARBIYA BERISHDA ZAMONAVIY O`QITISH METODLARIDAN – INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.**Ollayorova Muborak***Xorazm viloyati Urganch tumani 47-sonli IDUMning ona tili va adabiyot fani o`qituvchisi*

Annotatsiya : *Ushbu maqolada ona tili fanini o`qitishda pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlar asosida dars-mashg`ulotlarini olib boorish haqida fikr yuritilgan.*

Kalit so`zlar: *Tizim, Innovatsion, yo`nalish, maqsad, metod, uslub, yuksaltirish*

Ta`lim jarayonidagi shu narsa aniqki, bunda o`qituvchining ham, o`quvchining ham, umuman olganda, shaxsning taraqqiyoti, uning ma`lumoti va tarbiyasi namoyon bo`ladi. Aslida o`qituvchi o`z bilimi, ko`nikma va malakalarini mashg`ulotlar orqali o`quvchilarga yetkazadi, o`quvchilar esa buni o`zlashtirib borishi natijasida til va uning vositalaridan foydalanish qobiliyatiga ega bo`ladi. Til o`rganish jarayonida o`quvchilar o`zlashtirishning turli ko`rinishlaridan – usullaridan foydalanishadi, ya`ni o`zlashtirilayotgan ma`lumotlarni qabul qilish, qayta ishlashda va amaliyotga tatbiq etishda o`ziga xos tafovutlarga tayanadi. Til o`rganish maqsadi o`quvchilar uchun til tizimi bilan tanishish, ulardan amaliyotda, ilmiy-tadqiqot faoliyatida foydalanish imkonini beradi.

Ta`lim jarayonida ona tili vositasida o`qituvchi va o`quvchilarning dars paytidagi hamkorligi, o`quvchilarning mustaqil ishlashi, sinfdan tashqari ishlar ko`rinishida ta`lim va tarbiya masalalari hal etiladi.

Hozirgi kunda ta`lim jarayonida interfaol metodlar va axborot texnologiyalarini o`quv jarayonida qo`llashga bo`lgan qiziqish kundan-kunga ortib bormoqda. Bunday bo`lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an`anaviy ta`limda o`quvchilar faqat tayyor bilimlarni egallashga o`rgatilgan bo`lsa, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish esa ularni egallayotgan bilimlarini o`zlari qidirib topish, mustaqil o`rganish va fikrlash, tahlil qilish, hatto yakuniy xulosalarni ham o`zlari keltirib chiqarishga o`rgatadi. O`qituvchi bu jarayonda shaxsni rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan bir qatorda boshqaruvchilik, yo`naltiruvchilik funksiyasini bajaradi. Ona tili mashg`ulotlarida o`yin topshiriqlarni takrorlash va mustahkamlash darslarida foydalanilsa ijobiy natija beradi. O`yin-topshiriqning qaysi bir turini tanlash darsning turiga, sinf o`quvchilarining qiziqishi va bilim-saviyalariga bog`liq. Ta`limda o`quvchi shaxsini fikrlashga, o`zgalar fikrini anglash va shu fikrni og`zaki va yozma ko`rinishda ifodali va ta`sirchan qilib bayon eta olishga alohida e`tibor qaratilgan bo`lib, mustaqil fikrlaydigan, nutq madaniyati rivojlangan savodxon shaxsni kamol toptirish asosiy o`rin egallaydi. Bilamizki, har bir

millatning turmush tarzi, madaniy yaratuvchanligi uning boy madaniy merosi bilan oʻlchanadi. Bu esa aloqaning eng muhim vositasi til juda ham muhim ekanligini koʻrsatadi.

Shu oʻrinda yana bir narsani aytish joizki, oʻqituvchining vazifasi oʻquvchilarni faqatgina fan materiallari bilan tanishtirishgina emas, balki ularning ogʻzaki va yozma nutqini oʻstirish hamda savodxonligini oshirish hamdir.

Taʼlim metodlari haqida haqida ham qisqacha aytib oʻtadigan boʻlsak, metod – yunoncha (“biror maqsadga yetish uchun yoʻl”) soʻzidan olingan va “yoʻl”, biror narsani tartibga solish kabi maʼnolarni bildiradi. Taʼlim metodi oʻquv jarayonining asosiy vositasi hisoblanadi. Metod – taʼlim jarayonida taqdim etilgan nazariy va amaliy bilimlarni egallash, oʻzlashtirish, oʻrganish va bilish uchun xizmat qiladigan yoʻl-yoʻriqlar, usullar majmui. Bu metodlar turlicha: ular oʻquvchilar faoliyati bilan bogʻliq boʻlib, passiv, faol va interfaol kabi turlarga boʻlinadi. Yaʼni oʻquvchining mashgʻulotga passiv yondashuvi, faol yondashuvi, interfaol yondashuvi asosida belgilanadi.

Klaster metodi ham ilgʻor va samarali metodlardan biri hisoblanadi. Klaster(gʻuncha, bogʻlam) metodi pedagogic, didaktikstrategiyaning muayyan shakli boʻlib, u oʻquvchilarga ixtiyoriy mavzular haqida erkin, ochiq oʻylash va shaxsiy fikrlarini bemalol bayon etish uchun sharoit yaratishga yordam beradi.

“Videotopishmoq” metodi . Hozirgi kunda pedagogik faoliyatda turli axborot vositalar(kompyuter, televedeniya, radio, nusxa koʻchiruvchi qurilma, slayd, video va audio magnitofonlar) yordamida taʼlim jarayoni tashkil etilmoqda. Oʻqituvchilar oldida taʼlim jarayonida turli axborot vositalaridan oʻrinli va maqsadga muvofiq foydalanish vazifasi turibdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYHATI

1. Yoʻldoshev. J , Usmonov. S Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish - T. 2006.
2. Rafiyev. A, Muhammadjonova. G , Ziyomammedova. G Oʻzbek tili, 3-sinf – T: Oʻzbekiston, 2012.
3. Muhiddinova. X, Avlakulov. Y, Nuriddinova. D Oʻzbek tili, 6-sinf – T: 2013.
4. Bekmurodov. A, Majidov. I, Gʻofurov. U, Mustafqulov. Sh Buyuk va muqaddassan mustaqil vatan – T: Oʻqituvchi, 2011.